

uhatajatega Pariisi kaitse- ja strateegiafoorumil 11. märtsil 2025, mis oli pühendatud Venemaa ja USA esindajate foorumile ei kutsutud.

FOTO: RAPHAEL LAFARGUE / POOL / SIPA / SCANPIX

murdose lubatud 155 mm mürskudest.

Mis juhtub, kui Putin Ukrainas võidab?

Kui Putin Ukrainas võidab, võib ta pöörata pilgu Eesti Narva piirkonna või Leedu Suwalki koridori poole. Samuti võib ta rünnata Soomet, kes süüdistab Moskva migratsioonikriisi tekitamises. Putin teab, et Euroopal puuduvad föderalsed sõjalisel võimekusel ja Euroopa riikide omad ei ole piisavad meie julgeoleku tagamiseks.

Kas on lootust, et Euroopa saab ühtsemaks ja tugevamaks?

Jah, lootus on. Viimased valimised Poolas näitasid, et kui on rahva tahe, on võimalik edu saavutada. Euroopa valitsused on olnud ummikis alates 1950. aastast. 73 aastaga pole nad suutnud luua Robert Schumani 1950. aastal kuulutatud Euroopa Föderatsiooni. Demokraatlik föderaalriik nõuab põhiseadust, mitte lepingut. Põhiseadus on riigi sisemine õigusakt, mis määratleb kodanike põhiõigused, institutsioonide struktuuri ja poliitilise võimu legitiimsuse põhimõtted.

Kuidas saaks Euroopa muuta oma julgeolekustrateegiat?

Euroopa vajab demokraatlikku fö-

Jean Marsia

- Jean Marsia on Belgia sõjaväelane, politoloog ja Euroopa föderalismis pooldaja. Lõpetas Belgia Kuningliku Sõjakooli 1975. aastal sotsiaal- ja sõjateaduste erialal ning sai maaväe logistikuks. Teenis Belgia relvajõududes karjääriohvitserina, tõustes koloneli auastmesse, ning hiljem sai temast õppejõud Kuninglikus Sõjakoolis.
- Marsia tegevus keskendub Euroopa kaitsele ja julgeolekule, ta on ühtse Euroopa sõjalise raamistiku kui föderalse integratsiooni nurgakivi poolt. Eri-nevalt Jean Monnet'st, kes rõhutas Euroopa majanduslikku ühtsust, keskendub tema nägemus strateegilisele suveräänsusele, uskudes, et Euroopa vajab ühist kaitsepoliitikat, et seista vastu globaalsetele ohtudele ja vähendada sõltuvust NATOst või USAst.
- Marsia on olnud aktiivne föderalistlikes ringkondades, sealhulgas Euroopa Föderalistide Liidus (UEF), kus ta on tegeutsenud Euroopa ühisarmee ja tugevama riigiülese valitsemise toetuseks. Tema raamatutes kritiseeritakse ELi kilustatud julgeolekukäsitlust, toetades tsentraliseeritud institutsioonide loomist, mis vastaksid ELi majanduslikele ambitsioonidele.
- Marsia pikaajaline tegevus Euroopa ühise kaitsevõime loomiseks on muutunud eriti oluliseks aruteludes Euroopa geopoliitilise rolli üle keset pingeid Venemaaga ja nihkeid transatlantilistes suhetes. Tema sõjaline taust ja föderalistlik hoiak teevad temast olulise hääle käimasolevas ühtse Euroopa püüdluses.

deraalriiki, mille aluseks oleks põhiseadus, mitte leping. Euroopa föderaalriik suudaks määratleda julgeolekupoliitika, mis arvestab Euroopa huve ning võimaldaks föderaalsete relvajõudude arendamist, et täita riiklike armeede võimekuse lüngad.

Kuidas peaks Euroopa Liit tegutsema, et saavutada föderaalne ühtsus?

Esimene samm on moodustada tuumikriikide rühm, kes soovivad föderatsiooni luua. See on viis, kuidas Euroopa Liit alguses loodi – Benelux oli kuue riigi eelkäija. Euroopa Parlamendi liikmed, kes valiti moodunud aastal, peaksid moodustama Asutava Kogu, mis koostaks ja võtaks vastu föderaalset põhiseadust. See föderatsioon võiks

võtta üle osa meie rahvusvahelistest suhetest, julgeolekust ja kaitsest, luues föderalsed jõud, mis täiendaksid riiklike armeede võimekusi.

Kas see oleks poliitiliselt teostatav?

Jah, kui me ei kaota julgust. See nõuab rahva tahet ja poliitilist otsustavust, kuid on teostatav.

Asutav assamblee määrab pädevusvaldkonnad, järgides samal ajal subsidiaarsuse põhimõtet, et säilitada rahva suveräänsus ja tasakaal föderaalsete, riiklike ja regionaalsete võimude vahel. Seetõttu võtaks Euroopa föderaalne valitsus üle osa meie rahvusvahelistest suhetest, julgeolekust ja kaitseväärtust. See võimaldaks föderaalsete relvajõudude moodustamist Ameerika Ühendriikide eeskujul, täiendades meie riiklikke kaitseväärtusi, mis sarnanevad USA Rahvuskardiga.

Föderaalne Euroopa looks poliitilis-sõjalise ühtse juhtimise, mis võimaldaks majanduslikke eeliseid, tootlikkuse ja efektiivsuse kasvu. See muudaks Euroopa taasrelvastamise ja usaldusväärse Euroopa samba loomise liidus rahaliselt jätkusuutlikuks.

Lõpuks tuleb asutada põhiseaduslikud institutsioonid. Seetõttu peaks Euroopa föderatsioonil olema oma ressursid, mis toetuvad uuenuslikule ja võrdsusel põhinevale maksusüsteemile. Riikideüleised ettevõtted, eriti digisektoris, ei tohiks enam maksustamisest kõrvale hii- lida. See võimaldaks rahastada eespool mainitud poliitika ja teostada eelarvepoliitikat, mis toetaks Euroopa Keskpanga edukalt läbi viidud rahapoliitikat.

Et taastada rahu Euroopas, muuta see suveräänseks, autonoomseks, sõltumatuks, rahulikuks, kuid austatud võimuks, peame tegutsema, kiiresti.

Nagu katedraalide ehitajad, tean ma, et meil on pikk tee minna, kuid kui me ei heida meelt, toimub ükskord ka avamine. Kas ei ole Sagrada Familia Barcelonas valmimas, kuigi meie ühiskond on suuresti mittekristlikuks muudetud? Paljude aastate jooksul on seda tööd rahastatud turismiga, mis on seega asendanud usu...

Käivitades Euroopa põhiseadusandliku assamblee, võiksime panustada rahu hoidmisele ja inimkonna edusammudele.

aalriik, seal oleksime lükata-tõmmata

Venemaaga piirneva kuue riigi parlamendispikrite pressivaldused Tartu Ülikooli aulas Ukraina sõja ja regionaalse julgeoleku teemadel 3. veebruaril 2025. Pildil vasakult: riigikogu esimees Lauri Hussar, Soome Eduskunta esimees Jussi Halla-aho, Läti seimi esimees Daiga Mieriņa, Leedu seimi esimees Saulius Skvernelis, Poola seimi marssal Szymon Hołownia ja Ukraina suursaadik. FOTO: MARGUS ANSU

oleks vaja langetada poliitiline otsus, kas Eesti kaitsevõime osalevad missioonil näiteks Iraagis või Bosnias, siis see on meie otsus. Olgu meie riigikogulased või ministrid kui head või kehvad tahes – meie langetame need otsused, mitte Euroopa Komisjon või Euroopa ühisarmee ülemjuhataja, kelleks võib olla mõni prantslane või sakslane.

Euroopa ühisarmee puhul peak-

sime leppima võimalusega, et Eesti kaitsevõime saadetakse mõnda kolmanda riigi konfliktikoldeesse ilma meie soove arvestamata, kui näiteks Berliinil või Pariisil on selleks poliitiline huvi. Siit tulenebki Euroopa ühisarmee kui föderaalset Euroopa Liidu riigi kaitsevõime suurim probleem – meist sõltumata võivad Euroopa suurriikide huvid üles kaaluda meie huvid.

Kui näiteks teoreetiliselt suurema Euroopa Liidu omavalitsuse Saksaama huvideks oleks kokkulepe Venemaaga ning Euroopa ühisarmee ülemjuhatajaks ja Euroopa Komisjoni presidendiks oleks sakslased, siis oleks naivne arvata, et ajalugu ei võiks korduda ning meie ei võiks muutuda vahetuskaubaks teiste huvide nimel. Et me ka praeguses olukorras ei võiks avastada end olukor- rast, kus üle meie peade võidakse teha kokkuleppeid, nagu tehti Roosevelti, Churchilli ja Stalini vahel, saame praegu siiski ise otsustada enda äranägemise järgi, et ei korduks uus hääletu alistumine.

Alternatiivne kaitsekoostöö

Kuidas aga praeguses olukorras käituda, et meie julgeolek oleks tõesti tagatud? Meile meeldib korrata NATO artiklit 5, mis tähendab kollektiivkaitset. Kuid peame meeles hoidma ka artiklit 3, mis sätestab kohustuse ka ise maksimaalselt oma kaitsevõimesse panustada.

Peaksime prügikasti viskama kõik mõtted rohepöördest või 2,6 miljardit eurot maksvatest tuuleparkidest ning panustama selle ressursi meie kaitsevõimesse. Teiseks tuleb kiirkorras tagasi pöörata praeguse valitsuse maksuotsused, st tühistada

da automaks ja maamaksuäärade tõus ning alandada käibemaksu, et välja rebida Euroopa suurimast majanduslangusest ja inimeste vaesumisest. Relvad üksinda ei kaitse riiki – seda teevad inimesed, kellel on põhjust oma riiki kaitsta.

Kolmandaks peame vaatama aga pikemalt tulevikku ja arvestama võimalusega, et kümne aasta pärast ei pruugi enam tänast Euroopa Liitu olla. Kõik liidud ajaloos on lõpuks lagunenu- nud. Küsimus on ajas ja tagajärgedes.

Kui rääkida kaitsevõimest, siis meie suurim eesmärk peaks olema alternatiivse kaitsekoostöö loomine Soome ja Poolaga ning teiste Balti riikidega. Meie geopoliitilises olukorras on just nende riikide huvid samad, sest teame hästi: Poola huvides on Leedu julgeolek ning Soome vajab oma julgeoleku tagamiseks Eesti iseseisvust. Meie omakorda vajame aga tugevat Lätit, kes tänases olukorras on nõrgim lülil selles riikide ravis.

Seega, Eesti parimate huvides on meie suveräänsuse kaitse nii sõjaliselt kui ka õiguslikult põhiseaduse mõttes ning edasine pragmaatiline koostöö teiste Euroopa riikidega ja süvendatud, see tähendab sõjaliselt integreeritud koostöö Poola, Soome, Läti ja Leeduga.

MARTIN EHALA

toimetaja

ÜHISKOND JA INIMENE

Vajame kõiel kõndija osavust

Rein Taageperal on hüpotees, et eesti rahvas, keel ja kultuur on jäänud püsima seepärast, et asume geopoliitiliste jõudude piirilal. Saksad on vahetunud, kuid ükski suurvõim ei ole siin nii kauaks kanda kinnitanud, et selle kultuuriline ja demograafiline mõju oleks suutnud meid assimileerida.

Oleme laveerinud erinevate jõudude vahel ja püsima jäänud. Eesti saatuse on kõndida kõiel, ja meil polegi muud teed kui minna mööda seda kõit, et «igavikku endale otsida».

Paraku oleme viimased paarküm- mend aastat endale kinnitanud, et istu- me tugitoolis. Neid, kes julgusid küsida, kas Eestil on ka plaan B, hurjutati kar- milt: ajalugu olevat lõppenud, igavik saa- bunud, mingit kõit enam pole ega tule. Paraku läks siiski nii, nagu on läinud va- remgi – oleme kõiel, mitte tugitoolis.

Sel nädalal toimus Pariisis suur julge- olekufoorum, millest võtsid osa 30 riigi sõjajõudude ülemjuhatajad. Eestit esindas kaitseväge ülem kindralmajor Andrus Merilo. USA esindajat ei olnud, sest teda ei kutsutud. Kindralitel surus kätt Prantsus- ma president Emmanuel Macron. Euroopal tuleb ise ennast kaitsma hakata.

Nagu räägib Belgia sõjaväelane ja poli- tooloog Jean Marsia, on Euroopa kaitse- võime killustunud 30 peastaabi vahel ja Euroopa armeed on kasutusel 154 rel- vasüsteemi. Selleks et olla sõjalise jõuna tõsiselt võetav, olevat vaja rahvusarmeede kõrvale luua Euroopa ühisarmee.

Kui Euroopa Liit oleks föderaalriik oma armeega, siis oleks Baltimaades Venemaad heidutamas sama palju Euroopa sõjajõudusid, kui kunagi oli siin Nõuko- gude vägesid ähvardamas vaba maailma. Kindlasti jääks föderaalsetes Euroopas Ees- tile veelgi vähem otsustusõigust kui praeg- us, ja sellega kaasnevat samuti ohud, na- gu vastuartiklis Marsiale märgib euro- parlamendi liige Jaak Madison.

Kuid tuleb endale aru anda, et pii- riäärse väikeriigi püsimine tähen- dab paratamatult vahetada üks osa oma iseseisvusest julgeoleku vastu, et saavutada parim võimalik tasakaal hetke ajaloolises olukorras. Sellist lähenemist võib nimetada ka finlandiseerumiseks.

Viimased paarkümmend aastat oleme olnud finlandiseerunud USA suunal – se- davõrd, et Eestil pole olnud iseseisvat vä- lispoliitikat. Vaatasime alati samas suu- nas kui Ameerika. Kes sellest joonest häl- bis, on karistatud avaliku hukkamõistu- ga – viimati said koslepi need, kes julge- sid Hiinas käia või ÜROs Palestiina poolt hääletada. Aga USA hääletab nüüd üht- viisi Venemaaga ja meie olek on habras.

Eesti vajab oma, Eesti huvidest läh- tuvat välispoliitikat. See võib tähendada ühtaegu Euroopa ühisarmee ja föderaal- riigi toetamist, keeramata selga muutu- vale USA-le; ühisrinnet Soome, Poola ja Baltimaadega, kuid vastastikkü kasulikke suhteid Hiinaga ning Venemaa huvidega arvestamist.

Soome president Alexander Stubb on sellist lähenemist nimetanud väärtus- põhiseks realismiks, mille kohaselt tuleb Soomel arendada vastastikkü kasulikke suhteid ka riikidega, mis pole demokraat- likud ega jaga meie väärtusi. Ajaloo-kõiel tuleb leida tasakaalupunkt, mis põhisea- duse preambulist lähtudes on parim või- malikest.

T VÕIM JA JULGEOLEK
K RAHA JA MAJANDUS
N ÜHISKOND JA TERVIS
R ÜHISKOND JA INIMENE